

Aalto-yliopisto
Perustieteiden
korkeakoulu

Portfoliomalli turpeenoton optimointiin (valmiin työn esittely)

Joonas Ollila

17.09.2012

Ohjaaja: TkT *Juuso Liesiö*

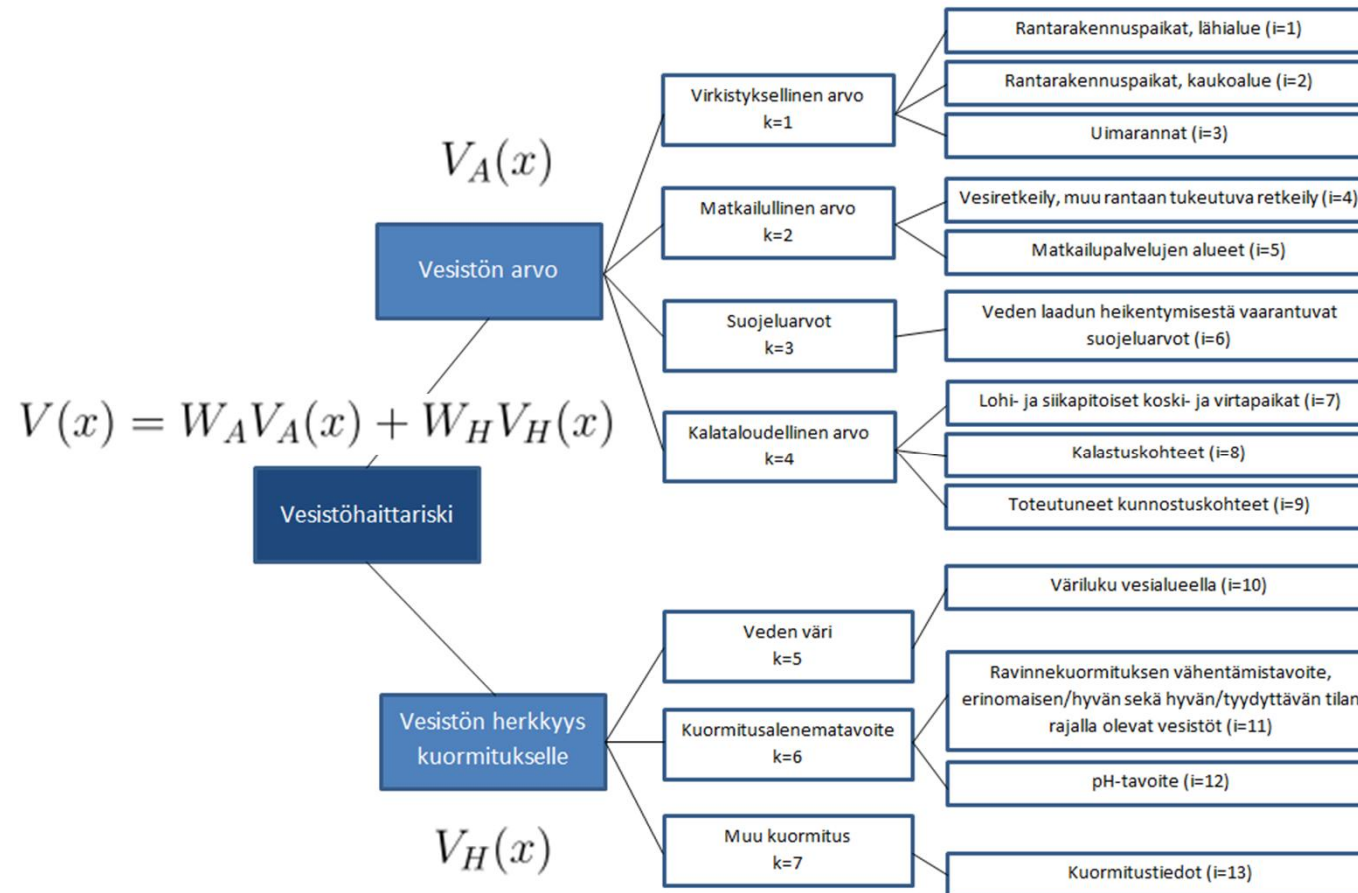
Valvoja: Prof. *Raimo P. Hämäläinen*

Työn saa tallentaa ja julkistaa Aalto-yliopiston avoimilla verkkosivuilla. Muilta osin kaikki oikeudet pidätetään.

Työn tausta

- Suomen ympäristökeskus (SYKE) tutkii turpeenoton vesistöhaittariskejä Keski-Suomessa, jossa turpeen käyttö energiantuotantoon tulee lähiaikoina kasvamaan.
- Tässä työssä kehitetään portfoliomalli turpeenotosta aiheutuvien vesistöhaittariskien minimointiin.
- Eri turvemäärille tunnistetaan tehokkaat portfoliot ja tutkitaan mitkä suot niihin kuuluvat.

Vesistöhaittariskin koostumus

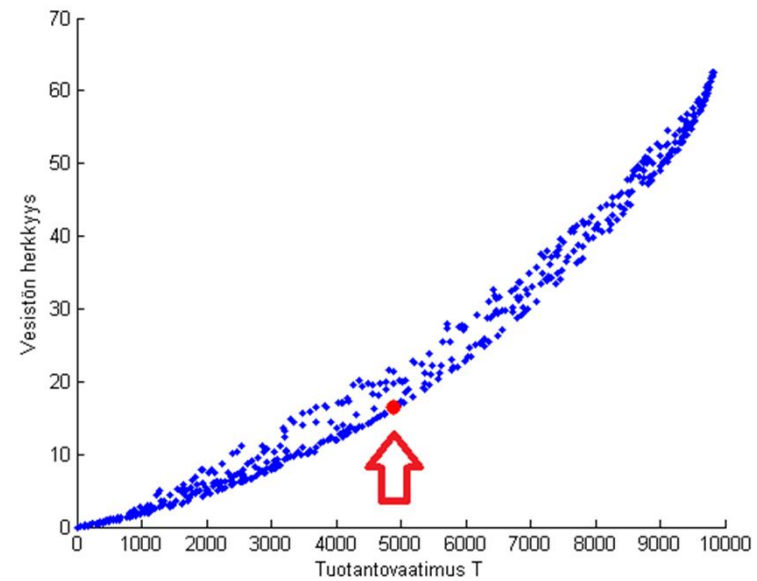
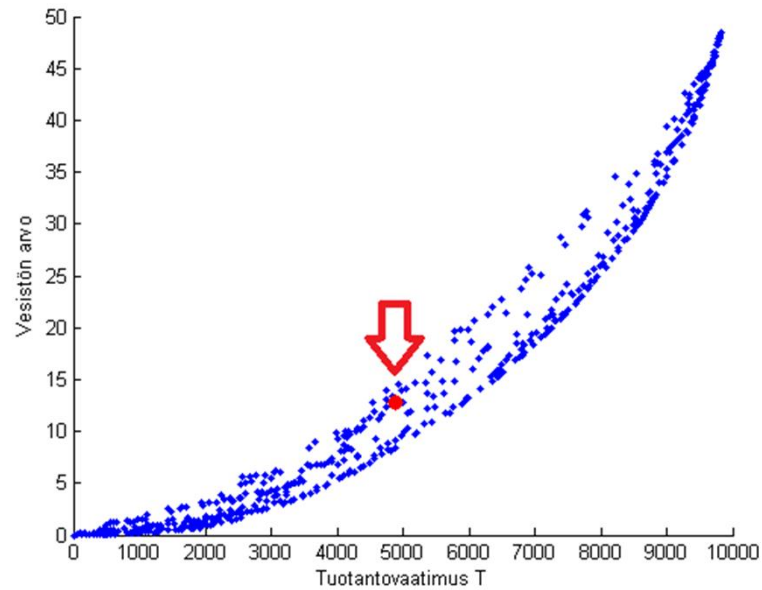
Portfolion vesistöhaittariski

- Portfolio p on osajoukko työssä tarkasteltavista 206 suosta, $p \subseteq \{x^1, \dots, x^{206}\}$.
- Portfolion vesistön arvo on sen sisältämien soiden vesistön arvojen summa $V_A(p) = \sum_{x^j \in p} V_A(x^j)$.
- Portfolion vesistön herkkyys on $V_H(p) = \sum_{x^j \in p} V_H(x^j)$.
- Portfolion vesistöhaittariski on $V(p) = W_A V_A(p) + W_H V_H(p)$.
- Painokertoimet W_A ja W_H ovat ei-negatiivisia, lisäksi $W_A + W_H = 1$.

Tehokkaat portfoliot

- Jos vesistön arvon ja herkkyyden keskenäistä tärkeyttä ei ole määritelty, voidaan tunnistaa tehokkaat portfoliot.
- Portfolio p on tehokas, jos
  - Se täyttää turvetuotantovaatimuksen T .
  - Ei ole olemassa toista turvetuotantovaatimuksen toteuttavaa portfoliota, jonka vesistöhaittariski on pienempi kaikilla painokertoimilla (W_A, W_H) .
- Tässä työssä keskitytään tehokkaiden (ei-dominoitujen) portfolioiden tarkasteluun.

Tehokkaat portfoliot vesistön arvon ja vesistön herkkyuden suhteen

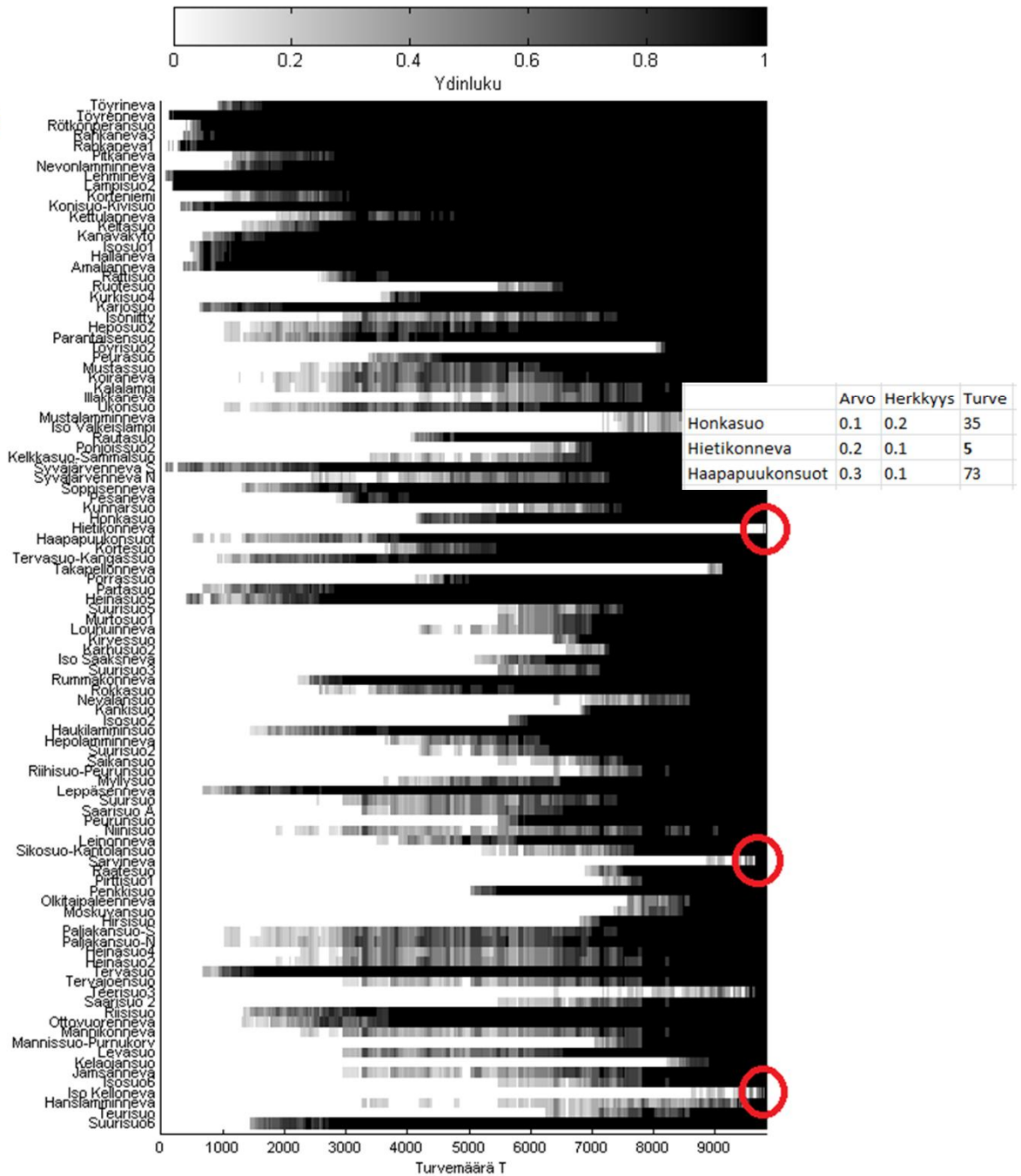

Ydinluvut

- Ydinluku kuvastaa kuinka suureen osaan tehokkaista portfolioista jokin projekti (suo) kuuluu.
- Suo, joka kuuluu kaikkiin tehokkaisiin portfolioihin, saa ydinluvun 1 (*ydinprojekti*).
- Suo, joka ei kuulu yhteenkään tehokkaaseen portfolioon, saa ydinluvun 0 (*ulkoprojekti*).
- Suot, joiden ydinluvut ovat välillä $(0,1)$, ovat *rajaprojekteja*.

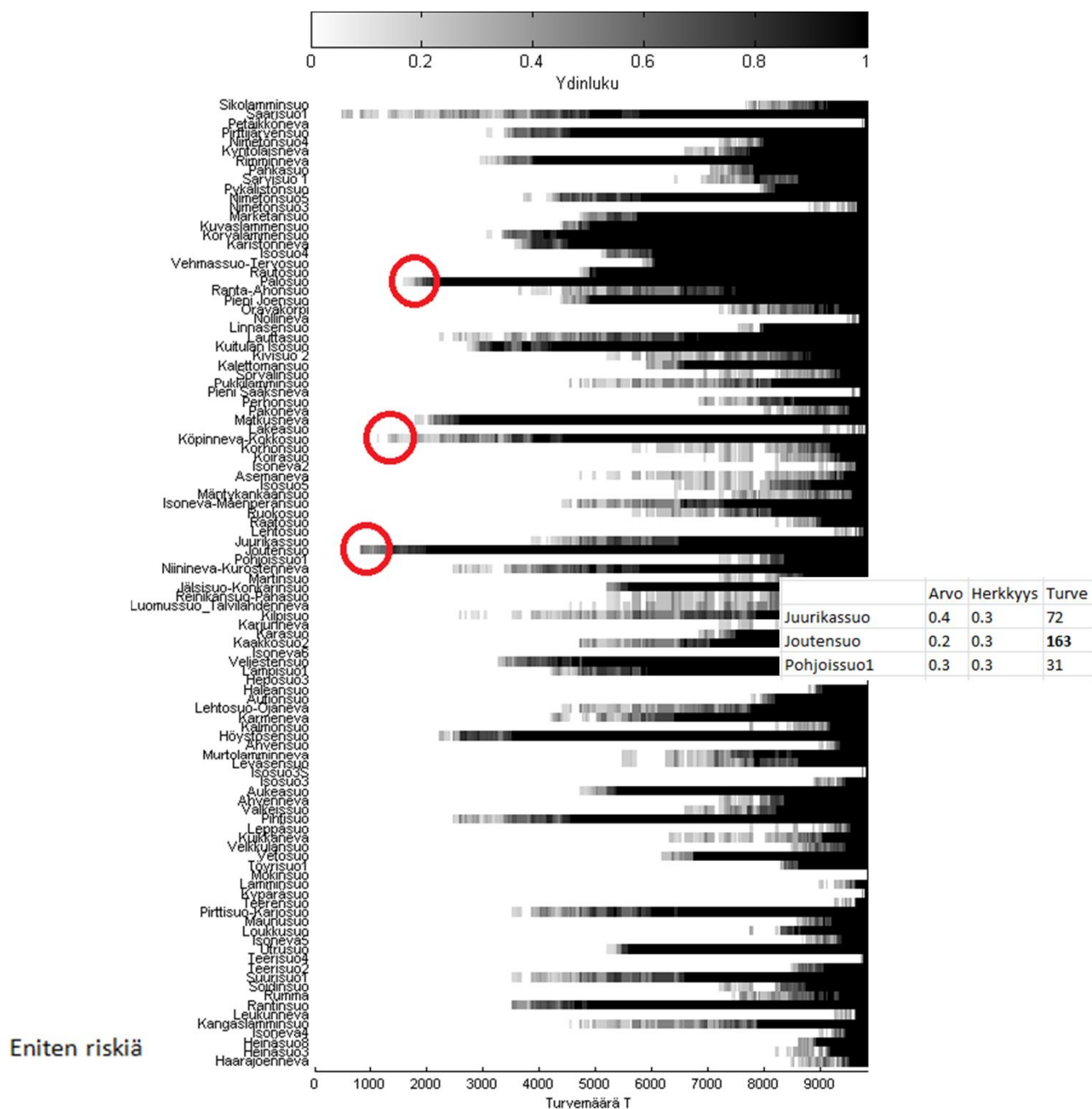
Soiden ydinluvut 1/2

Vähiten riskiä

Soiden ydinluvut 2/2

Eniten riskiä

Vesistöhaittariskin alatason määrittäminen

- Alatasolla tarkoitetaan vesistöhaittariskiä sellaiselle suolle $\underline{x}$, jonka kaikki mittaustulokset ovat vähiten mieluisalla tasolla.
- Portfoliomallissa tällaisen suon vesistöhaittariski on nolla, eli sama kuin jos turvetta ei otettaisi lainkaan.
- Tämä oletus ei ole realistinen vesistön herkkyyden kohdalla, sillä suon $\underline{x}$ ottaminen tuotantoon vaikuttaa negatiivisesti vesistön herkkyyteen.

Kumpi muutos on mieluisampi?

Suo 1, korkea vesistön herkkyys

Suo 2, alhainen vesistön herkkyys

Muutos 1

vai

Suo 1, korkea vesistön herkkyys

Suo 2, alhainen vesistön herkkyys

Muutos 2

Suo 1, korkea vesistön herkkyys

Suo 2, alhainen vesistön herkkyys

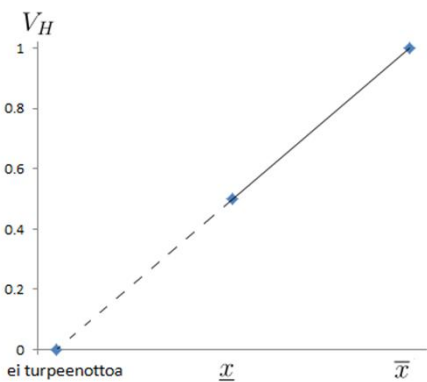
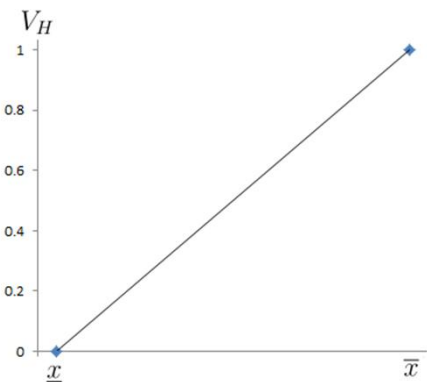

Suo 1, korkea vesistön herkkyys

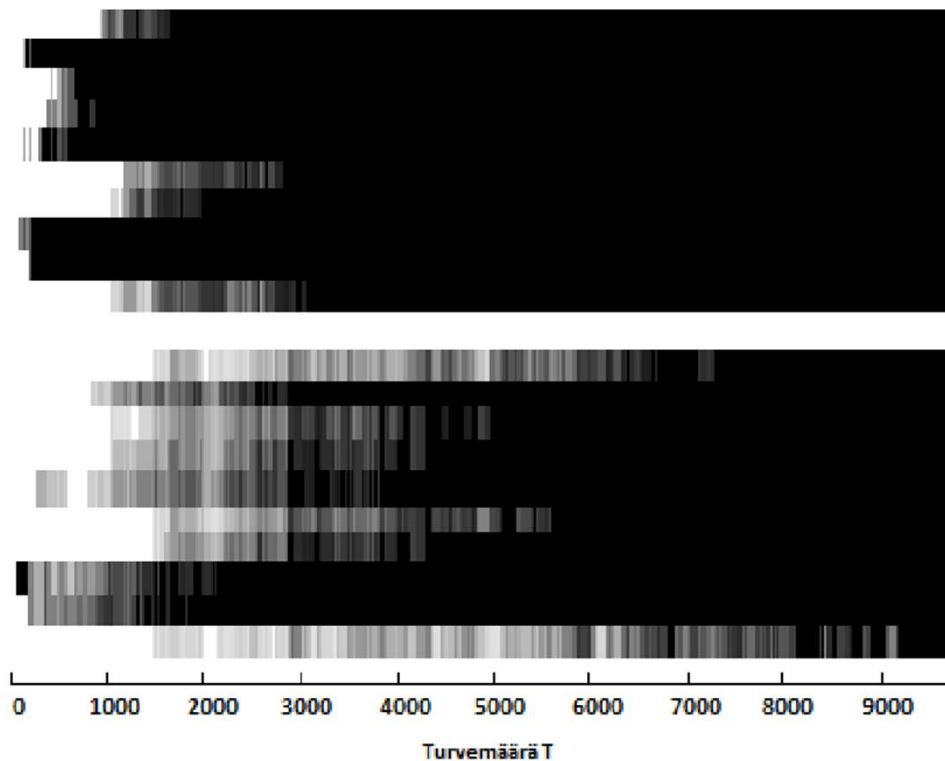
Suo 2, alhainen vesistön herkkyys

Alatason vaikutus tuloksiin: muutokset yhtä mieluisia

Töyrineva
Töyrenneva
Rötkönperänsuo
Rahkaneva3
Rahkaneva1
Pitkäneva
Nevonlamminneva
Lehmineva
Lampisuo2
Korteniemi

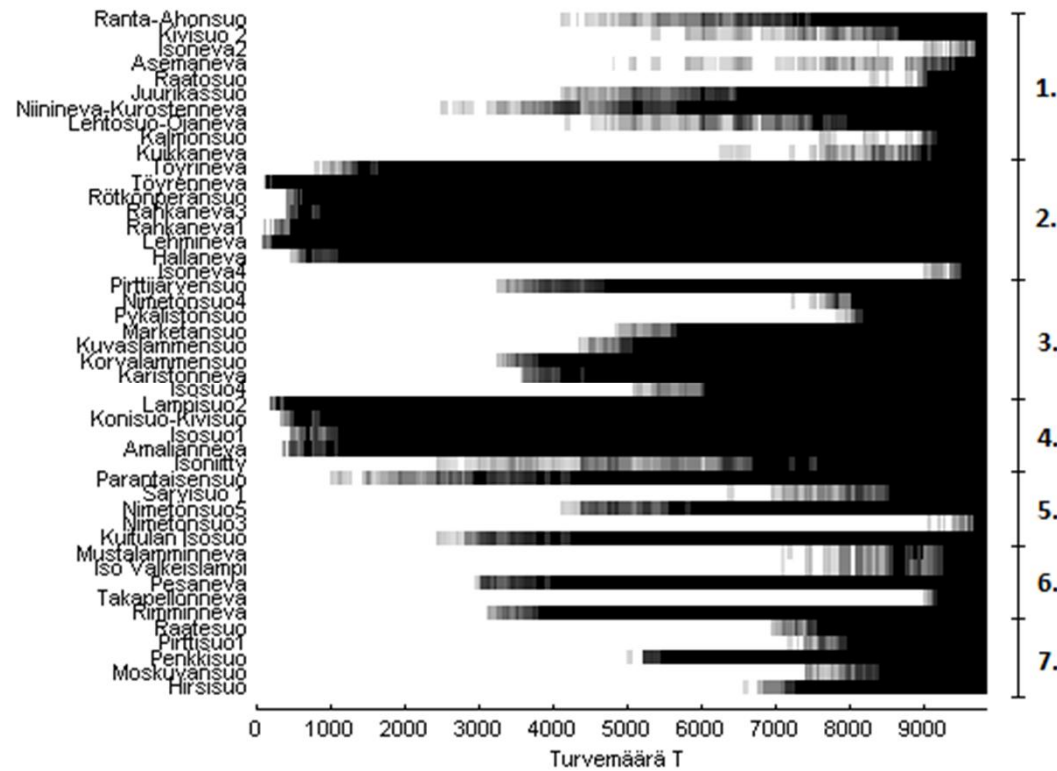
Töyrineva
Töyrenneva
Rötkönperänsuo
Rahkaneva3
Rahkaneva1
Pitkäneva
Nevonlamminneva
Lehmineva
Lampisuo2
Korteniemi

Turpeenoton jakautuminen eri valuma-alueille

- Aineiston 206 suota jakautuvat 105:lle eri valuma-alueelle.
- Suurten valuma-alueiden suot käyttäytyvät portfoliomallissa samankaltaisesti, joko kaikki ovat ydinprojekteja tai ulkoprojekteja.
- Niiden valuma-alueiden lukumäärä, joihin turpeenotto vaikuttaa, kasvaa tasaisesti tuotantovaatimuksen kasvaessa.

7 suurimman valuma-alueen soiden ydinluvut

Yhteenveto

- Portfoliomallin avulla voidaan ilman oletuksia arvon ja herkkyyden keskinäisestä tärkeydestä luokitella suuri osa aineistosta (yli 67%) - osa tuotantoon ja osa tuotannon ulkopuolelle.
- Alatason valintaan tulee kiinnittää huomiota.
- Saman valuma-alueen suot käyttäytyvät mallissa samankaltaisesti.